

Posudek bc práce

Anna Jebavá: **Palácová architektura v období minojské Kréty**, Historický ústav FF UHK 2021, 99 s textu, 36 s příloh

Anna Jebavá předkládá jako svoji bakalářskou práci téma velkého rozsahu, a to architekturu mínojské Kréty doby bronzové. Východiskem k uchopení tématu je kniha John McENROE, *Architecture of Minoan Crete : constructing identity in the Aegean Bronze Age*, University of Texas Press 2010, která umožnila autorce držet linii výkladu. Je současným trendem, že téma začíná již prehistorickým obdobím neolitu, zvláště když zde počátky architektury můžeme spatřovat. Stavebnictví se jeví jako dobře zvolený základ výkladu, který je archeologický, přesto zároveň na počátku psaných dějin díky částečně čitelným písemným památkám i tématem historickým. Práce ve výkladu strážlivě vysvětluje etnicitu daného období, možná v optimální míře na rozhraní možností archeologie a psané historie. Nejde do krajností, přesto hodnotí a výsledkem je obraz reálnější, než v minulosti v jisté tendenčnosti u některých autorů býval. Nejde však o kopii McEnroeova díla. To autorka dokládá vlastním rozsáhlým soupisem převážně cizojazyčné literatury, kterou používá i pro ilustrační přílohy, a to rovněž ve velkém rozsahu, a uvedme hned, i v technické kvalitě. Mezi tituly použité literatury jsou obsaženy i práce českých autorů, které dosvědčují zřejmý fakt, že Anna Jebavá téma zpracovala se zájmem. Množství citované literatury je takové, že odkazy na ní je nasycena téměř každá stránka práce.

Z pohledu archeologa a částečného historika mi přijde zajímavá konstrukce práce. Především v tom, že autorka archeologická fakta používá s velkým odstupem tak, jak by s nimi měl pracovat historik. Tedy neutápí se v detailech hmotné kultury, řekněme zejména výzdoby a morfologie keramiky, ale sleduje v textu svůj jasný cíl. A tím je výklad historický, byť opřený o archeologické prameny. Druhým rysem takového přístupu je jasný historizující výklad založený na chronologickém členění. To, jakým způsobem toto členění vzniklo (tedy absolutní a relativní chronologie), nechává autorka v kategorii poznatků, o které se vedly spory jinde. Nějaká chronologie být musí, a je nutné využít ji v rozumné hloubce. Důležité je, že časové rozčlenění takových „dějin“ umožňuje sledovat vývoj architektury a vykládat historicky její proměny. Z pohledu obsahu ležícího mimo pole stavebnictví se autorka občas dostává do obtížně srovnatelných sfér ekonomiky, společnosti či náboženství, a to díky použité literatuře. Projevuje se to hlavně v celkovém souhrnu o mínojské kultuře v počátku práce. Zde použitá literatura je s ohledem na širší tématu postavena někdy na nejednotných metodologických základech, ale nějaký úvod v práci být musí. V další části autorčiny práce se postup sjednocuje, jak je uvedeno v počátku tohoto posudku. Jde o text, který je i didakticky zpracovaný, což

pro mne koresponduje dobře s oborem autorčina studia. Tento přístup někdy zabíhá až do možná příliš detailního rozčlenění práce v jejím úvodním obsahu, jehož výrazem je rozsah jednotlivých částí na úrovni pouhých jednotek stran. Na druhou stranu tento systém drží rovnocenně proporce práce.

Zastavím se u části práce, která je původní, a to je posouzení dostupnosti Kréty v době bronzové z jiných oblastí starověkého světa. Toto téma má velký význam pro řešení otázky původu palácových idejí na ostrovní Krétě. Ten může být autochtonní i importovaný, jednoznačné řešení v současné literatuře není. Anna Jebavá vyhodnotila záznamy školitele o počasí mezi Krétou a sousedními pevninami či ostrovy. Idea je založena na předpokladu, že po tzv. rychlém výkyvu klimatu v období starého neolitu došlo k poslednímu ochlazení, a tedy i ustálení proudění vzduchu, tedy vítr, který způsobuje i směr vln, mělo být už konstantní. K tomu může přispět i skutečnost, že v době bronzové už byla ustálená úroveň hladiny Středozemního moře. Tedy vyhodnocení provedené autorkou (Příloha 1) vychází zajímavě, kdy nejlepší dostupnost z pevniny představuje Kypr, Kréta je nejdostupnější od severu z Mélosu či Santorini, tedy ostrovů známých spojením s minojskou kulturou. Naopak problematicky se jeví přístup přes ostrovy Rhodos a Karpathos, odkud bychom spojení s Předním východem nejvíce očekávali (a očekává ho i odborná literatura). Takový výsledek odpovídá i předpokládané trase lodi dle nálezů u jihotureckého Ulu Burunu, lodi z doby bronzové. Ta vezla náklad z Egypta podél syropalestinského pobřeží, Kypru a směřovala ke Krétě a mykénské řecké pevnině. Není v rozporu s obsahem jejího nákladu, že by i ona ke Krétě dorazila ne přes Rhodos a Karpathos, ale od severu od Santorini nebo Mélosu. Tedy z oblasti sousedící s mykénskou kulturou.

K výsledné známce mne vedou následující důvody:

1. Autorka pracovala samostatně, ale zároveň ochotně zapracovala připomínky a náměty školitele.
2. Použila rozsáhlou cizojazyčnou literaturu.
3. Některé její formulace působí ještě neodborně či neobratně, ale pracovala s velkým množstvím informací, které smysluplně utřídila.
4. Do tématu bezpochyby pronikla, a to se zájmem.
5. Pracovala s opravami překlepů či pravopisu, které se sice nepodařily odstranit stoprocentně, ale i po formální stránce (nejen přílohy) je práce zdařilá.

Z výše uvedených důvodů práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku B.

V Hradci Králové 19. 5. 2021